

Raad ↙
Volksgezondheid
& Samenleving

Resultaten 2^e Raadpleging In het Oog van de Storm

26 mei 2020

Raad ↙
Volksgezondheid
& Samenleving

Achtergrond Raadpleging

Doel:

- Weten wat er speelt in Nederland zodat we de regering beter van advies kunnen voorzien; welke onderwerpen behoeven (meer) aandacht?

Huidige thema's in de advisering van RVS:

- verschillen in de samenleving
- zorgen in een krappe arbeidsmarkt,
- schurende stelsels
- grenzen aan genezen en verbeteren
- gezonde en sociale leefomgeving

Raad ↙
Volksgezondheid
& Samenleving

Achtergrond 2e Raadpleging

Zelfde gevraagd:

- Deel 1: eigen situatie
- Deel 2: omgeving
Kwantitatief -> longitudinaal perspectief
- Deel 3: knelpunten en lessen coronacrisis
Kwalitatief -> vergelijkend

Toevoegingen:

- Voor zorgpersoneel waardering in de zorg
(2 eigenschapsvragen, 5 open vragen)
- Digitale zorg op afstand (10 verdiepende
vragen)

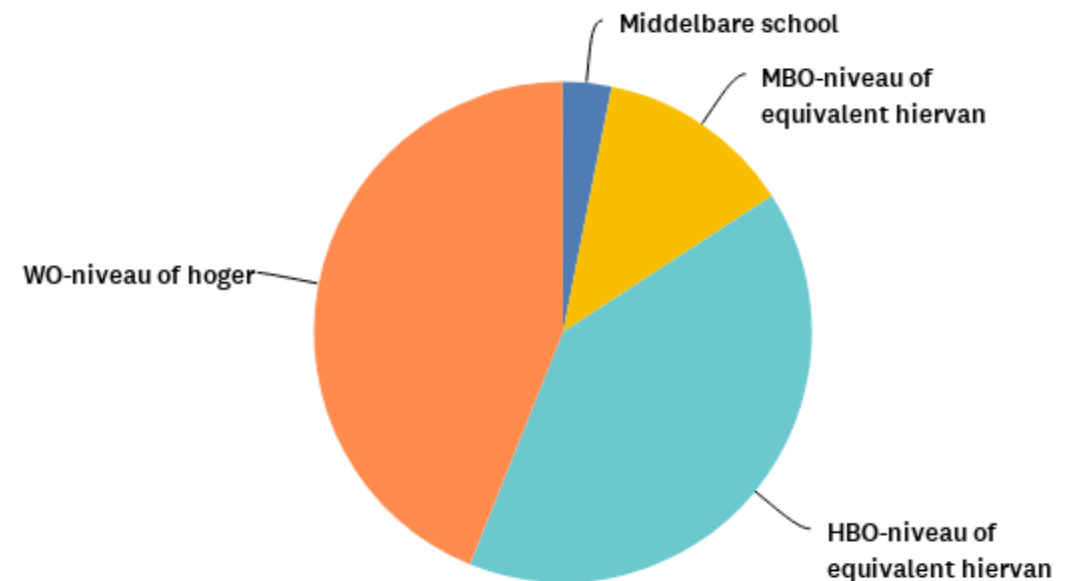
↳ Algemene gegevens (1)

Aantal deelnemers: 1752, response rate 65,8% (aantal verstuurd e-mails: 2655).

- Dit betreft dit een longitudinale analyse.
- 1748 deelnemers hebben ook deelgenomen aan de vorige raadpleging
- 4 mensen hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om alsnog mee te doen met de raadpleging.

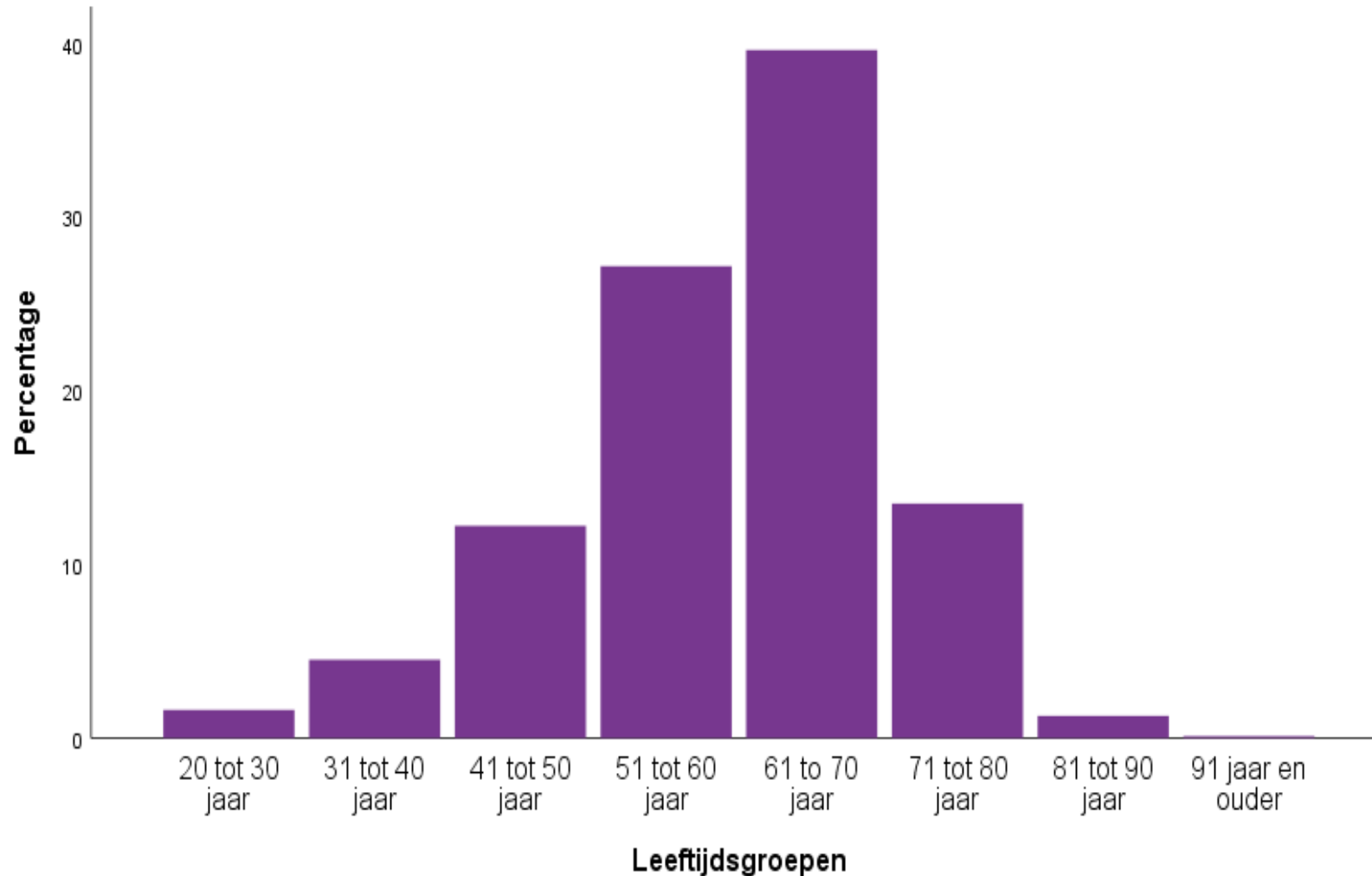
Kenmerken deelnemers:

- 40% man, 60% vrouw
- 44% WO, 40% HBO, 13% MBO, 3% middelbare school

↳ Algemene gegevens (2)

Overzicht leeftijd deelnemers tweede Raadpleging

**Wie hebben meegedaan?
(meerdere antwoorden waren mogelijk, dubbelingen komen voor)**

- 841 als burger
- 684 als zorgprofessional
- 199 als mantelzorger
- 184 als patiënt of cliënt
- Anders: oa gepensioneerden, beleidsmakers in de zorg, adviseurs.

Zorgen van deelnemers

Om te peilen hoe het over het algemeen is gesteld met het welzijn van de deelnemers hebben wij de volgende vragen gesteld:

Op een schaal van 1 tot 10, hoeveel zorgen maakte u zich in de afgelopen 7 dagen over...

- ..de coronacrisis: 5.36 (SD 2.34) = - 0,97
- ..het welzijn van kwetsbaren in omgeving: 5.79 (SD 2.50) = + 1,16
-

Hoe waardeert u uw kwaliteit van leven over de afgelopen 7 dagen?

- Op een schaal van 1 tot 10, gemiddeld: 7.16 (SD 1.67) = + 0,18

↳ Omgeving van de deelnemers

Ook wilden wij graag weten hoe het met de omgeving van de deelnemers gesteld was. Om hier een beter beeld van te krijgen legden we de volgende stellingen voor:

1= helemaal niet eens , 5 = helemaal eens

In de afgelopen 7 dagen...	1 ^e Raadpl	2 ^e Raadpl.	Zorgprof	Pat/cliënt	Mantel.
Voelden de mensen in mijn omgeving zich eenzamer dan normaal	3.8	3.7	3.83	3.61	3.89
Zagen de mensen in mijn omgeving een toename van sociale ongelijkheid	3.1	3.3	3.39	3.33	3.43
Maakten de mensen in mijn omgeving zich zorgen om uitstel van hun reguliere zorgbehandelingen	3.5	3.5	3.56	3.68	3.63
Maakten de mensen in mijn omgeving zich zorgen om hun eigen gezondheid	3.9	3.6	3.68	3.83	3.84
Voerden de mensen in mijn omgeving vaker gesprekken over hun wensen rondom de dood	2.7	2.6	2.72	2.56	2.76

Geen grote verschillen ten opzichte van raadpleging 1

↳ Omgeving van de deelnemers (2)

Ook wilden wij graag weten hoe het met de omgeving van de deelnemers gesteld was. Om hier een beter beeld van te krijgen legden we de volgende stellingen voor:

1= helemaal niet eens , 5 = helemaal eens

	2 ^e Raadpl.	21 – 40 jr	41-60 jr	61 – 80 jr	80+
Voelden de mensen in mijn omgeving zich eenzamer dan normaal	3.7	3.8	3.8	3.5	3.1
Zagen de mensen in mijn omgeving een toename van sociale ongelijkheid	3.3	3.3	3.4	3.2	2.6
Maakten de mensen in mijn omgeving zich zorgen om uitstel van hun reguliere zorgbehandelingen	3.5	3.5	3.5	3.4	3.4
Maakten de mensen in mijn omgeving zich zorgen om hun eigen gezondheid	3.6	3.5	3.6	3.6	3.4
Voerden de mensen in mijn omgeving vaker gesprekken over hun wensen rondom de dood	2.6	2.1	2.6	2.6	2.3

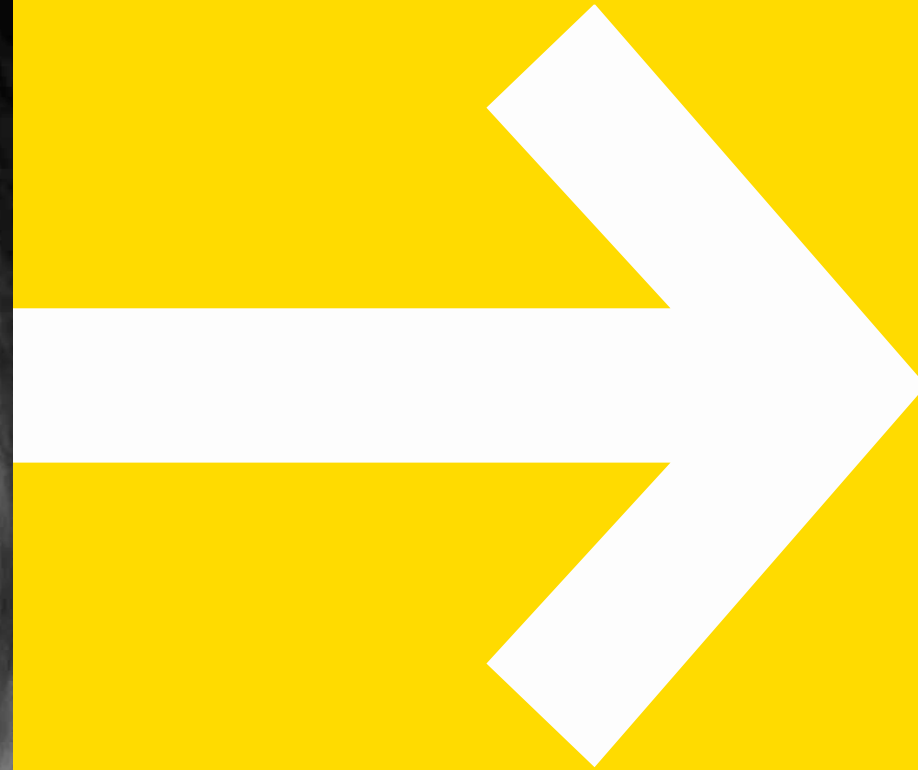
Geen grote verschillen ten opzichte van raadpleging 1

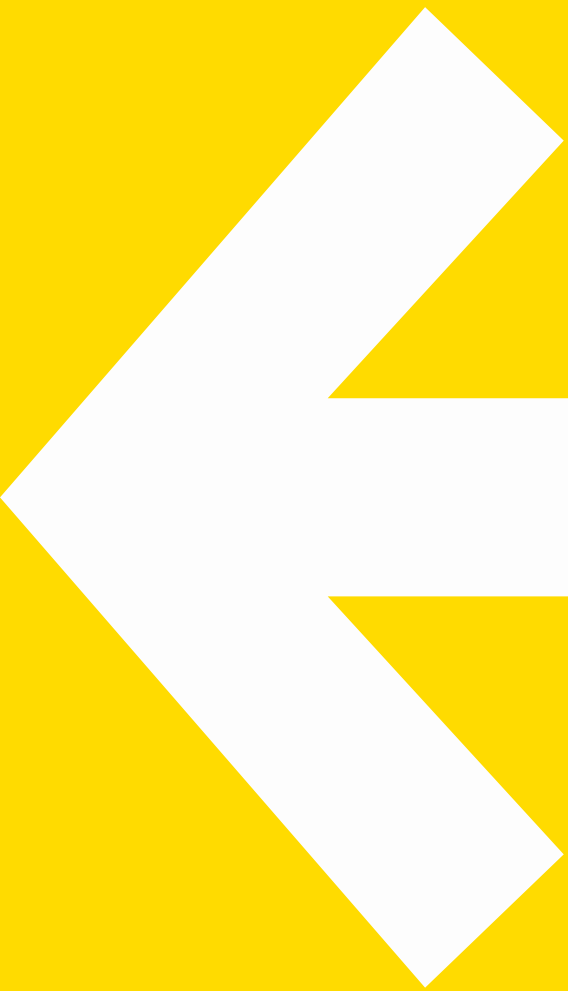
 Deze **wordcloud** geeft de tegenstrijdige **sfeer** onder onze deelnemers weer. Dit zullen we in de tijd vervolgen.

Deel II

Resultaten open vragen

Toelichting

Ook bij de tweede raadpleging hebben wij de deelnemers verschillende open vragen gesteld om een beeld te krijgen van de lessen die wij als maatschappij van de coronacrisis kunnen leren. Daarnaast waren wij als RVS benieuwd wat voor invloed de coronacrisis op onze werkagenda zou moeten hebben. De belangrijkste resultaten vindt u op de volgende pagina's. Daar waar relevant is ook het verschil met de eerste raadpleging weergegeven.

↳ Knelpunten die om aandacht vragen

- **Uitstellen van zorg** gaat nieuwe problemen met zich meebrengen op de lange termijn
- **GGZ en sociaal werk** zullen het nog zwaar te verduren krijgen.
- Zowel op economisch als sociaal vlak zal de **ongelijkheid** toenemen
- **Anderhalve meter samenleving** is niet vol te houden

- **Toename van ongelijkheid** als de nieuwe kwetsbaarheid ten opzichte van de eerste raadpleging. De *'lockdownongelijkheid'*; de ene groep zal zwaardere gevolgen ervaren dan de andere.
- **Armoede en spanningen** zijn te verwachten
- **Burgerlijke ongehoorzaamheid** wordt 8 keer genoemd.

Opvallende quotes:

- *"Het is zoeken naar schuldigen terwijl niemand er wat aan kan doen"*
- *"De diepe zakken van de overheid die wij als burgers moeten gaan dragen"*
- *"Angst voor kwaliteitsvermindering op alle levensaspecten"*
- *"Mensen interpreteren de regels vanuit eigen perspectief en dat leidt er mogelijk toe dat de kwetsbaren noodgedwongen moeten achterblijven".*

↳ Welke lessen kunnen we leren van de coronacrisis?

- **Meer waardering voor vitale beroepen**, met name meer waardering en ondersteuning voor de zorg
- **Technologische toepassingen** behouden
- **We moeten accepteren dat het leven niet maakbaar is**, deze crisis toont onze kwetsbaarheid, dood als onderdeel van het leven
- **Koester je naasten**, meer aandacht voor elkaar

Minder milieuvervuiling in combinatie met meer aandacht voor: minder reizen, meer lokaal kopen, minder nadruk op economische groei, bezinning, bewustwording, langzamer tempo.

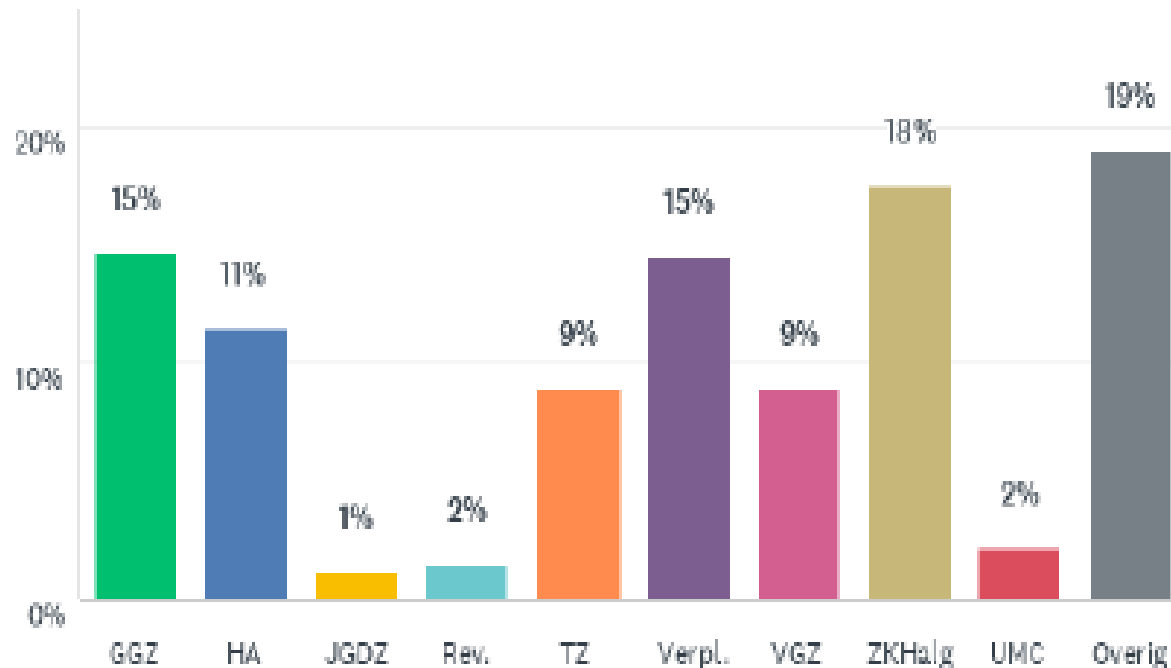
“De awareness van mensen hoe het anders zou kunnen erom is toegenomen (tijdelijk denk ik) doordat men nu echt ervaart hoe het is als dingen anders gaan en andere prioriteiten worden gesteld in het leven.”

“Het zou goed zijn om nu een aantal kwalijke dingen aan te pakken. Zaken, die al langer om veranderingen schreeuwen, zoals een nieuwe economische orde, aanpak armoede, aanpak vervuiling en ongebreidelde groei, ter verrijking van slechts enkelen, aanpak milieuproblematiek, nadenken over waar we eigenlijk mee bezig zijn als mensheid, kortom.”

↳ Vragen m.b.t. behoud van zorgpersoneel

663 respondenten actief in zorg

In welke sector bent u werkzaam?

Ervaren werkdruk (op 10)

- Gemiddeld: 6,7
- Management en bestuur: 7.4
- Verpleging en verzorging: 6.8
- Artsen: 6.1 (44% = huisarts)
- Gehandicaptenzorg: 7,3
- GGZ: 7,2
- Verpleeghuizen: 7.2
- Ziekenhuizen alg: 6.9
- Thuiszorg: 6.7
- Huisarts: 6.3

↳ Wat is er volgens u nodig om de uitstroom van zorgpersoneel te voorkomen?

1. Minder regeldruk (66%)
2. Meer salaris (55%)
3. Betere personele bezetting (52%)

Er waren 9 antwoordopties, men werd gevraagd een top 3 te geven.

- De groep verpleegkundigen en verzorgenden zet meer salaris op de eerste plek (66%), gevolgd door minder regeldruk (65%) en meer personeel (54%).
- Artsen vinden minder regeldruk veruit het belangrijkste (71%), gevolgd door meer personeel en salaris.
- Managers en bestuurders zetten op de eerste plaats minder regeldruk (71%), meer personeel (51%) en geven daarnaast aan dat ruimte voor eigen inbreng belangrijk zou zijn om personeel in de zorg te behouden (48%).

↳ ‘Hoe zou volgens u de waardering voor medewerkers in de zorg behouden kunnen blijven, ook na de crisis?’

Deze vraag is zowel gesteld aan mensen die werkzaam zijn in de zorg en mensen zonder een cruciaal beroep.

Dit is de top 3 gegeven antwoorden van mensen in de zorg:

1. Beter beloning
2. Minder regeldruk
3. Meer positieve aandacht in de media

Mensen zonder cruciaal beroep geven de volgende top 3:

1. Beter beloning
2. Minder regeldruk
3. Blijvende waardering

Welke antwoorden zagen wij zoal?

1. Beter beloning, daaronder vallen;

- a. Meer salaris voor verplegend en verzorgend personeel
- b. Financiële waardering voor doorontwikkeling en deelspecialisaties
- c. Beter financiële waardering voor opleiding en expertise

2. Minder regeldruk, met antwoorden als;

- a. Beleid laten bepalen door zorgprofessionals
- b. Meer inspraak en medezeggenschap voor verpleegkundigen
- c. Minder administratie

3. Blijvende waardering

- a. Vanuit de overheid
- b. Vanuit de eigen omgeving
- c. Beter waarderingsverdeling tussen de sectoren. Niet alle waardering naar de ziekenhuiszorg.

↳ ‘Lessen voor bestuurders en managers n.a.v. de coronacrisis.’

Wat zeggen de functiegroepen?

Huisartsen (n=58):

Geef zorgprofessionals de **ruimte** om de zorg zelf goed in te richten.

Verpleegkundigen in het ziekenhuis (n=40):

Luister naar de werkvloer, waardeer de verpleegkundige.

Verzorgende IG in het verpleeghuis (n=29):

Heb **aandacht** voor je medewerkers

Tips van de zorgprofessionals voor bestuurders en managers:

1. Meer ruimte maken voor professionals
2. Houd intensiever contact met de werkvloer
3. Zorg goed voor je mensen
4. Organisatie van zorg; blijf je bewust van de kwetsbaarheid van de zorg
5. Houd vast aan innovatie en digitalisering
6. Houd vast aan samenwerking
7. Minder regels

↳ Digitale zorg; een stroomversnelling

43% van de respondenten geeft aan de afgelopen tijd gebruik te hebben gemaakt van **digitale zorg op afstand**.

80% van de artsen hebben gebruik gemaakt van digitale zorg. Dit is opvallend meer dan de verpleegkundigen (44%), verzorgenden (14%) en helpenden (14%).

In de **GGZ (84%) en de huisartsenzorg (79%)** wordt digitale zorg opvallend meer toegepast dan in de ziekenhuiszorg (45%) en de thuiszorg (41%).

Digitale zorg wordt door slechts 20% als volwaardige vervanging voor reguliere zorg gezien. Men ziet het vooral als **aanvulling** op reguliere zorg.

Digitale zorg is geen vervanging van reguliere zorg omdat;

1. Persoonlijk contact een wezenlijk onderdeel is van de zorg, we kunnen vaak niet zonder.
2. Digitale zorg op afstand niet voor iedereen of voor alle vormen van zorg geschikt is.
3. Digitale zorg op afstand kan wel als vervanging dienen, maar die is wel minderwaardig dan reguliere zorg.
4. Digitale zorg op afstand kan wel als vervanging dienen, maar er zitten nu toch teveel haken en ogen aan.
5. Digitale zorg moeten we niet zien als vervanging, maar als complementair op reguliere zorg.

↳ ‘Hoe kan digitale zorg behouden blijven?’

88% van de respondenten vindt dat de geboekte vooruitgang op het gebied van digitale zorg behouden moet blijven.

Er valt volgens een groot deel respondenten nog wel een slag te maken om digitale zorg te behouden. Betere **technische faciliteiten** zoals een goede internetverbinding en de juiste hardware, **toegankelijke en gebruiksvriendelijke** toepassingen, adequate **IT-ondersteuning** en een verbetering op het gebied van **beveiliging en privacy** zullen zorgen voor een beter behoud.

Op het gebied van regelgeving en beleid komt eigenlijk primair het belang van ‘normale’ **vergoeding van zorg op afstand** terug als mogelijk alternatief voor reguliere contacten.

Respondenten missen **fysiek contact en nabijheid** en zien onwenselijke ethische of psychologische implicaties ontstaan.

Om digitale zorg op afstand daadwerkelijk te blijven gebruiken, kunnen wel een aantal dingen helpen, zo geven respondenten aan.

- Werken aan de **competenties van zorgverleners**. Veelgenoemd worden cursussen, training, coaching en bijscholing.
- Werken aan het **draagvlak onder zorgverleners**, door een omslag in denken te bewerkstelligen.
- **Voorlichting onder cliënten**, bijvoorbeeld door de overheid, zorgaanbieders en/of zorgverzekeraars. Om bekendheid met bestaande mogelijkheden te vergroten, maar ook om mensen te overtuigen van de waarde.
- Ten slotte het **inbedden** van digitale toepassingen in bestaande werkprocessen.

Raad ↩
Volksgezondheid
& Samenleving

Consequenties werkagenda RVS

Deze raadpleging dient onder andere als inspiratie voor het advies **Digitale zorg op afstand**.

Daarnaast kan de vergelijking met de eerste raadpleging gebruikt worden voor de **blogreeks 'In het Oog van de Storm'**